

Déry Zoltán

Békéről a Kárpát-medencében

Nemrég a kezembe került *Békességes szó* címmel egy kiadvány, melynek alcíme: *A Charta XXI Megbékélési és Együttműködési Mozgalom üzenete*. Mutatóborítólap, fényes papírból készült belső oldalak, kiváló, hibátlan nyomdatechnika, jólesik kézbe venni. Szinte készíti az embert, hogy olvasson bele, ismerkedjen meg a tartalmával is. És ekkor jön az igazi élmény: a Surján László és Kotolácsi Mikóczy Ilona által szerkesztett kiadvány nem hétköznapi feladatra vállalkozott. A Kárpát-medencében élő népek megbékélésének, emberi együttélésének útját akarja segíteni, egyengetni. A mozgalom lelki gyökereinek teljes megismertetése érdekében idézi Esterházy Lujza még 1944-ben papírra vetett gondolatait, melyek három alapelven nyugszanak. „1./ Először arra van szükség, hogy mindkét fél belássa, hogy ő is hibás, nem csupán a másik. 2./ A jó béke létrejöttének és tartosságának második lélektani előfeltétele: az ellenünk elkövetett vétkek, sérelmek megbocsátása. 3./ Két pereskedő ember között is csak akkor jöhet létre igazi kibékülés, ha mindegyik fél kész lemondani igényeinek, követeléseinek egy részéről.” Csodálatos megfogalmazás. És ennek alátámasztására elolvashatjuk 45 magyar, 6 szlovák, 3 horvát, 2 román és 2 szerb személyiség hozzáfűzött gondolatait. A Zárszó leszögezi: a megszólalók „hangvételében, derűs vagy komor jellegében vannak eltérések, de egy dolog közös: a békesség szelleme... Mindannyian a hányatott sorsú Közép-Európa szülöttei, akik felismerték: ha a Duna völgyében fejlődni, gyarapodni, békességben élni akarunk, nemcsak közös múltunk miatt, de jövődönk sikereinek érdekében is össze kell fognunk.” Az egyetértés tovább bővítésére, népszerűsítésére aláíró-ívek is rendelkezésre álltak, és megismerve a kezdeményezés lényegét, természetesen éreztem, hogy a többi alá az én nevemet is odavéssem.

De hát mi az a rettenet, ami a Kárpát-medence népeinek együttélését mérgezi, ami miatt egyáltalán felmerül, szükségessé válik a békéltetés, a normális szomszédosági viszony helyreállítása? Ha rövid választ várunk, egyetlen szót kell kimondani, s ez a szó a politika. Ha bővebb magyarázatra tartunk igényt, hozzá kell tenni, hogy az országokat irányító, a nemzetpolitikát egyoldalúan értelmező és alkalmazó, a hibát mindig a másikban kereső és megtalálni akaró, sovíniszta elit. Mely visszatérően alkalmazza a másik etnikum elmarasztalását, sőt olykor veszedelmes ellenségként történő bemutatását. Ami általában sikerrel jár, hiszen emlékszünk még Goebbels elméletére, mely szerint amit sokszor ismétlünk, az emberek a végén elhiszik. Nos, ez az, ami ellen harcolni kell, mert a más etnikumhoz tartozó, egymás mellett született, olykor egymás nyelvét is elsajátító és használó, szomszédokként békében, talán még barátságban is élő, az adott régióban torzsalkodást, lokális háborúskodást nem is ismerő ember nem ellensége a másiknak. Csak ha uszítják. S napjainkban sajnos ez működik.

Felvetődik a kérdés: mik a gyökerei ennek a szerencsétlen agresszivitásnak, honnan indult ez az elmérgesedett folyamat? A gyökereket minden bizonnyal a

másfél évszázados török megszállásban kell keresnünk, amikor az elhúzódó védelmi harcokban a magyarság jelentős hányada elpusztult, és a megüresedő helyekre idegen népesség telepedett be. De közrejátszott a Habsburgok politikája is, melynek lényegét Kollonich Lipót, a bécsi udvari kamarilla elnöke így fogalmazta meg: „A királyság vagy annak egy nagy része lassanként germanizáltassék és a forradalmakra és nyugtalanságra hajló magyar vér a némettel szoliditassék természetes ura és örökös királya hűségére és szeretetére.” Az etnikai viszonyokba mindez döntő változásokat hozott. Amikor az 1700-as évek vége táján a népek nemzeti ébredése kezdetét vette, az őshonosoknak arra kellett eszmélniük, hogy a Kárpát-haza lakóinak fele már idegen nemzetiséggel telített. És ezek itt ugyanúgy nemzeti létük teljes kibontakoztatására, megerősítésére és véglegesítésére törekednek, miként mi, magyarok. A mára már meggyökeresedett szembenállás ebből fakadt.

A XX. század második évtizedében egy szerencsétlen háború kezdődött el, melyben nem volt sem okunk, sem érdekünk részt venni. (Tisza István Ferenc Józsefnél kétszer is tiltakozott a Szerbiának küldendő ultimátum ügyében.) Csakhogy a szomszéd országok a nyertesek oldalán végeztek, és a győztes nagyhatalmak közreműködésével a nagyrészt nemzettársaik által benépesített Kárpát-medencei, addig ezer éven át magyar felségterületeket bekebelezték. A lényeg itt a nagyrészt szón van, mert az érintett területek etnikailag nem alkottak homogén egységeket, az új határokkal anyaországától mintegy 3,3 millió magyart is elcsatoltak. A változtatás nekünk fájdalmas volt, nekik örömteli. Mi diktátumról beszéltünk, ők az igazság győzelméről. Merőben ellentétes álláspontok. Mit lehet ezzel kezdeni?

Trianontól 95 év, majd az azt megerősítő párizsi döntésektől csaknem 70 esztendő telt el. Nemzedékek egész sora. Nehéz kimondani, mégis tudomásul kell vennünk, hogy azóta az etnikai viszonyok – igaz, hogy menekülés, kitelepítés, asszimiláció útján, de – megváltoztak; az utolsó, 1910-ben lezajlott magyar népszámlálás idején fennállt arányokat visszaállítani már nem lehet. A határon túlra szakadt magyarság létszáma milliós nagyságrenddel csökkent, ezért ma a területek reintegrációja az álmok világába tartozik. Amit tenni kell, az csak a határon túlra került, még ott élő őshonos magyarság megóvása lehet. Hogy a szülőföldjükön nemcsak megmaradhassanak, hanem a többivel egyenrangú, emberhez méltó, békés életet élhessenek. A Charta XXI kezdeményezés a maga módszereivel ezt kívánja elősegíteni.

Esterházy Lujza tételeit sorra véve tudjuk, hogy a harmonikus szomszédi kapcsolatok érdekében mindkét félnek van – kell legyen – tennivalója. Az idő múlásával és a történelmi tények reális közelítésével magyar oldalról ma már nem vitatjuk, beismerjük, hogy a kiegyezést követő évtizedekben gyakran éltünk a nemzeti kisebbségek el-, illetve visszamagyarosításának erőszakos kísérleteivel. Sajnáljuk, mert olyan cél elérésére törekedtünk, mely az adott helyzetben már túlhaladott, eleve teljesíthetetlen volt. S hogy követeléseink egy részéről lemondunk-e? Bizonyítja ezt, hogy három szomszédunkkal alapszerződést kötöttünk, melyekben kinyilatkoztattuk, hogy elismerjük, tiszteletben tartjuk a status quót.

Vagyis ma már a két világháború közti elsődleges cél, a területi revízió nincs napirenden. Végül, hogy az elszenvedett megaláztatásokért megbocsáttunk-e, azt mondhatjuk: a szándék – kölcsönösség esetére – megvan. Mert a Kárpát-medence népeinek egymásrautaltsága nemcsak földrajzi kötöttségeink

miatt, hanem gazdasági, kulturális és emberiességi szempontok folytán is vitathatatlan. Örökös feszültségben, ellenséges indulatok közepette élni nem lehet. A Duna–Tisza-táj felvirágoztatását külön-külön nem, csak együttesen lehet elérni. Mindezeket magunkban tisztázva, úgy érezzük, hogy a labda most már a másik fél oldalán pattog. Miért?

Csehszlovákia megteremtői (Masaryk és Beneš) a trianoni döntés előtt még egy svájci típusú demokratikus állam – „une orde Suisse” – létrehozását, az Erdély Romániához csatolását kimondó nagygyűlés pedig „minden népnek teljes nemzeti szabadságot” ígért. Ezzel szemben szomszédaink a területek birtokbavételének első percétől, a magyarságot teherként tekintve, mindent megtettek létszámának csökkentése érdekében. És nem akárhogy, mert ebbe beletartoztak a Beneš-dekrétumok, a kárpátaljai malenkij robot, az erdélyi Maniu gárdák tevékenysége, és a délvidéki vérbosszú, a vendetta is. Bennük fizikai megsemmisítések sorozata, melyekért eddig őszinte szívvel még nem kért bocsánatot senki.

És más eszközökkel ugyan, de a folyamat továbbra is él.

A józan belátást képviselő értelmiség hangja azonban már ott is előjön. Štefan Hríb szlovák újságíró szerint: „A Beneš-dekrétumok embertelenek és igazságtalanok voltak a szlovákiai magyarokkal szemben. Sőt, tovább megyek. Trianon nemcsak észszerűtlen, hanem kegyetlen volt a magyarokkal szemben, és sajnálom, hogy ez történt velük.” Lucian Boia román történészprofesszor pedig kimondja: „Egy magyar többségű régiót teljes egészében Szlovákiához csatoltak, közvetlenül a két ország határa mentén, ami ma is feszültségekhez vezet, de a román és a jugoszláv határt is Magyarország kárára húzták meg... az új határ mentén egyértelműen magyar többségű városok sora: Arad, Nagyvárad, Szatmárnémeti is Romániához került.”

A beismerés folyamata tehát már megindult. Ha nem is mondja ki mindenki, de nem lehet vitás, hogy a változó erősségű, de makacsul még mindig létező magyarellenesség abból adódik, hogy tudják: Trianonban átlépték a józan lehetőségek határait. Ha valóban a wilsoni néprajzi elvek mentén húzták volna meg a határokat, ma lelkileg is béke lenne a Kárpátok koszorúzza tájon.

A helyzet regisztrálásánál azonban nem szabad megállnunk. Napjainkban, amikor az emberek okozta klíma- és környezetváltozás, valamint az ugyancsak emberi gáztatok miatt megindult újkori népvándorlás következményeivel kell megbirkóznunk, törekedni kell, hogy emberi kezdeményezésre ne csak negatív, hanem pozitív változások is induljanak. Meg kell szüntetni az etnikai okok miatti szembenállást, az ember és ember közötti gyűlölködést. Ismét Lucian Boia könyvét idézve: „...távolságtartással kellene a dolgokat szemlélni, hiszen pártos, elkötelezett magatartás semmilyen célt nem szolgál; amit ma Európában meg kell oldani, azt nem a versailles-i döntésekhez fordulva fogjuk megoldani (ha megoldjuk egyáltalán), hanem a jelenlegi európai viszonyok alapján.” Végül hadd idézzem Surján László szavait, melyek a Štefan Hríbnek odaítélt megbékélési díj átadásakor hangzottak el: „Mi, a Charta XXI hívei szeretnénk, ha a nyitottság és a kiengesztelődés szelleme átjárna az egész társadalmat, megjelenne az iskolai tankönyvekben, és egy előítélet nélküli új nemzedék békésebb, szebb világot építene a fájdalmas múlt köveiből. A franciáknak, németeknek sikerült, nekünk is sikerülni fog.”

Ha a máik fél is akarja, akkor minden biztonnal így is lesz.

Surján László

Közös hazából közös jövő

Egyszer döntenünk kell arról is, hogy a magyar anyanyelvűek kultúráját vagy a mindenkori Magyarországon élő emberek kultúráját őrzi a Nemzeti Múzeum. Mert a kettő nem ugyanaz. Hazánkfia lehet szász, szlovák, román, ruszin, szerb, horvát, nem folytatom. Ma már nem közös a haza, de ettől még lehet közös a jövő.

1841-ben Budán jelent meg Ponor Thewrewk József *Katholicismus és Protestantismus* című, legkevésbé sem ökumenikus műve. Nem vállalkozom a könyv ismertetésére, egyébként archaikus nyelve miatt is nehéz, bár érdekes olvasmány. Gondolatvilága, üzenete felett eljárt az idő, noha sok szép és tanulságos mondatot lehetne belőle idézni ma is.

Amiért idécítálok ezt a könyvet, az valójában csak egy lábjegyzet. A 113. oldalon olvassuk:

„Igen sok azon ízetlen, növeletlen, durva, szegény-kevély firikáló, kik a' magyar nyelv elközönségesedése ellen bel- és külföldön merészen protestálnak, és a' magukhoz hasonló tót nyelv mellett kardoskodnak. A' sok közül csak néhány tiszteletes Rohonyi György uramat idézem elő, ki nyomorult diák verseivel a' magyar nyelvet ócsárolta.”

Rohonyi György, ha tetszik Juraj Rohoni, szlovák evangélikus pap, aki sok más kortársával egyetemben a magyar nyelv szlovák jövevényszavai-ból a magyarnak szlovák eredetére következtetett. Ez a felfogás mai szó-

val kiverte a biztosítékot Vörösmarty-nál is, aki egy, a kritikai kiadásba be nem került pár soros versében durván utasította vissza Rohonyi felfogását.

Azért idézem fel ezt a már lezárt vitát, mert Rohonyi versében van olyan elem is, amit talán érdemes volna mind szlovák, mind magyar oldalon tudatosítani. Ezért tér ki rá a *Magyar szlovákságismeret* című könyvében Käfer István is. Rohonyi latin verse a Nemzeti Múzeum megnyitásán örvendezett, s talán nem a magyar nyelv és kultúra ellen, hanem annak egyeduralma ellen emelt szót. A Nemzeti Múzeum épületét Pest ékkövének nevezi, ami számára Pannónia ősi dicsőségét idézi. Nem ellenséges tehát, csak részt kér az ősi dicsőségből.

Ezt a részt a XIX. század első felének akkor érthetően lelkesült hangulatában a magyarok, akik épp akkor kezdtek magukra találni, nyelvüket ki-művelni, kultúrájukat terjeszteni, nem adták ki tót ajkú polgártársaiknak. Pedig honfoglaló őseink nem az itt talált szláv kultúra elpusztítására fecsérelték idejüket. Megtartottak sok helynevet, gondoljunk csak Visegrádra, s valóban sok fogalomra szláv szavakat építettek be a maguk nyelvébe. Nincs ebben semmi szégyellni való, de lehetne ezekre a közös dolgainkra építeni egy új, közös jövőt. Egymás elfogadását és megbecsülését.

Mikor, ha nem most, amikor újra közösen védjük a déli határt a mohamedán beözönléstől?

Senki sem sziget

Legyünk közösen nagyok a Duna völgyében

A Duna-völgyi megbékélésről szólva a *Trianoni békétől* szokás indítani a gondolatmenetet. Attól a diktátumnak is nevezett szerződéstől, amely átrajzolta Közép-Európa térképét. Attól, ami ellen beszélni Romániában egy friss törvénykezdeményezés szerint nem lehet, de Szlovákiában Štefan Hríb minden további nélkül kijelentette, hogy igazságtalan volt. Logikus ez a kezdés, hiszen a megbékélés folyamatában ezen kell, ezen kellene túllépnünk. Bármennyire logikus is ez a kiindulópont, eredményre csak akkor vezet, ha Trianon megértése során a szlovák–magyar, sőt mondjuk így: a szláv–magyar kapcsolatokban nem száz, hanem sok száz évvel megyünk vissza.

Létezik azonban egy másfajta gondolatmenet is.

Sokaknak az élet olyan, mint egy futóverseny. A lényeg, hogy te legyél a leggyorsabb. A többi ember csak legyűrendő akadály, hogy célodat elérjed. Ám *ha saját fontosságod érzetéhez és vágyaid kielégítéséhez nem veszed figyelembe mások igényeit, érdekeit és jogait* (Freud), akkor egyrészt megutálnak a többiek, másrészt nem leszel boldog soha. Az elmagányosodott, ismeróstól, baráttól, munkatárstól és családtagoktól elfordult ember boldogtalan. Az önszeretetet tehát nem bűn, ha egyben képes mások felé fordulni. Az ember társas lény, nem elég önmagának. Aki önmagát szeretni nem tudja, másokat sem képes szeretni. Hosszas lélektani fejtegetés helyett csak egy idézet az *Ószöveget*ségből, amit Jézus is tanított: Szeresd embertársadat úgy, mint magadat (Lev 19,18; Mt 22,39). Ez egyetemes parancs. Minden ember Isten teremtménye, a Megváltás óta pedig tudjuk: Isten gyermeke, azaz az emberek egymás testvérei. Minden ember köré, mint központ köré, koncentrikus körökbe rendezhetők a többiek: szülők és testvérek, nagyszülők, rokonok, ismerősök, iskolatársak, utcabeliek, falubeliek, országod polgárai, nemzeted tagjai, régiód lakosai, európaiak. Tágíthatjuk a kört a földkerekség végső határáig. De álljunk meg a Duna völgyénél. Koncentrikus köreink egyike ez a táj. Ősidők óta mindig több nép lakta. Gyakran változott a lakosság nemzeti összetétele, de a táj természetes egysége, s tegyük hozzá, közösen élvezett szépsége, az együtt átélt veszedelmek valamiféle egységet hoztak létre közöttük. Kihagyható-e valaki ebből a körből csupán azért, mert más az anyanyelve?

A régi egység a nemzeti érzés előtérbe kerülésével, ha tetszik, a nemzetté válás folyamán felbomlott. Érdekellentétek jöttek létre, vélték és valóságok. Ezek forrása részben az önzés. A helyzet elmérgesedéséhez ma már a tudatlanság is hozzájárul. Sajnos egyesek önző politikai szándékból vagy félelmeiktől vezetve még rá is játszanak minderre.

Épp a nemzeti öntudatra ébredés előtti időkben fogalmazta meg Angliában John Donne (1572–1631) az egymáshoz tartozás gyönyörű gondolatát:

Senki sem sziget,
Magában nem Egész,
Mindenki a kontinens darabja,

Szárazföldi rész.
Ha egy göröngyöt mos csak el a tenger,
Európa szegényül.
Mintha egy hegyfok lenne,
Vagy barátod háza tűnne el,
Vagy épp a tiéd:
Bárki halálával kevesebb leszek,
Mert egyazon emberiség részese vagyok,
Hát sose kérd, kiért szól a harang.
Érted zeng bizony.

Hiába mondják, hogy az egoizmus jellemzi korunkat, érlelődik egy új felismerés. Kezdjük megérteni John Donne tanítását, hogy mind a hétmilliárd emberrel összetartozunk. Ide jönnek hozzánk messze földről azok, akik menedéket vagy jobb megélhetést keresnek. Távoli földrészek környezetszennyezése ránk is veszélyeket hoz. Divatos szóval, a globalizáció korszakában élünk. Mivel a gyakorlatban nehéz megélni hétmilliárd emberrel az egységet, logikusan értékelődnek fel a regionális kapcsolatok. Ezen megfontolások egy jobb jövőt sejtetnek, de ma még önző világban élünk. Ez ellen is csak összefogással léphetünk fel. Az európai integráció nemcsak nekünk előnyös, belépésünkkel igencsak jól jártak az ún. régi tagállamok is. Az ő hasznuk részben a mi gazdasági fejletlenségünkől fakad. Az európai egységfolyamatot közel azonos szinten lévő országok indították. 2004 után megnöttek az unión belüli eltérések, ezek hatékony kezelésére a régi módszerek alig alkalmasok. Mivel ez a helyzet a régi, azaz a donor-országok számára előnyös, felszámolására nincs nagy igyekezet. Ez a körülmény viszont közelebb hozza egymáshoz a régió országait, köztük azokat is, amelyek egymáshoz való kapcsolatait Trianon árnyékolja be. Érdekeink közös, de csak együtt tudjuk azokat érvényesíteni. Van tehát az ember voltunkból fakadó összetartozáson túl gazdasági és politikai érv is az összefogásra.

A nyugat-európai példák alapján joggal gondolhatunk arra, hogy a megbékélés valamiféle gyógyír alapvető nemzeti gondjainkra. Ezeken most nemcsak és nem is elsősorban a területvesztést értem. A határok átrajzolásánál, bármennyire is szakszerűtlenül és igazságtalanul történt is, nagyobb baj, hogy a régiókban a kisebbségi jogok csak töredékesen érvényesülnek. Jól szemléltetik ezt a demográfiai adatok. A magyarok létszáma a Kárpát-medencében (1980–2010) harminc év alatt igen megváltozott. Magyarország lakosainak száma 10 709 463-ról 10 014 000-re, azaz 93,5%-ra csökkent. Ugyanezen idő alatt a Szlovákiában élő magyarok száma 82,0%-ra, a Romániában élőké 72,1%-ra zsugorodott. Ha nem teszünk semmit, akkor a határon túl élő magyarság eltűnik. Vannak, akik azt mondják, hogy a megbékélés elfogadhatatlan, amíg nem kerül sor Trianon revíziójára. Ha ezeket az embereket arra kérjük, hogy fejtsék ki, miként képzelik el, csak annyit mondanak, hogy ki tudja, mit hoz a jövő. A patópáلكodás filozófiája ez. Amíg ezek az úgymond hazaffyak várnak a sült galambra, a kisebbségben élő magyarok részben beolvadnak, részben elvándorolnak. A megoldás csak a kisebbségi jogok maradéktalan érvényesítése lehet, ami egyébként a többségi nemzet számára még sajnos nem természetes, amiért folyton-folyvást meg kell

küzdeni. E küzdelemben mindenkinek van feladata. A frontvonalban a kisebbségek legitim politikai szervezetei vannak, de jelentős az anyaország mindenkori kormányának a szerepe is. A civil társadalom, illetve minden egyes ember feladata kettős, egyrészt élnie kell a létező jogokkal, másrészt munkálkodnia kell azon, hogy ezt a többségi nemzet ne tekintse a maga számára veszedelemnek.

A bibliai megközelítés ma kevés emberre hat: a vallástól sokan elfordultak. A közéleti gondolkodás sem jellemző az emberek többségére. Így azután Közép-Európa lakosaiban tovább élnek az öröklött előítéletek. Terjednek a félelemből fakadó történelemhamisítások, a felejtés pora lepi be azokat az időket, amikor az itt élők természetes egységet alkottak és békében megfértek egymás mellett, sőt egymás javára cselekedtek. Nehéz lesz országaink vezetőinek az észszerű együttműködés, ha polgáraik marakodnak, és még jó, ha csak egy-egy borgőzös focimeccs alkalmából verik egymást. Szükség van tehát egy kiengesztelődési folyamatra, ami lezajlott az osztrákok és olaszok, a dánok és a németek között, és a sokat emlegetett német–francia kapcsolatokban is. Ezt a folyamatot nem lehet csak felülről vezényelni. Embertől emberig kell haladni, egymás szemébe nézni és egymás tenyerébe csapni. Mindezt úgy, hogy a közeledést ne tévesszük össze a felejtéssel. Nem megmásítani akarjuk a múltat, hanem megérteni. Tamási Áronnal keresnünk kell a középutat. Ő figyelmeztetett, hogy *a béke nemes hadjáratában is vannak, akik felelőtlenül uszítanak a „békére”; és vannak defetisták, akiknek annál rosszabb valami, minél kívánatosabb volna.* Meg kell ismernünk a velünk élő nemzetek kultúráját, különben lehetetlen megszeretnünk egymást. El kell indulni azon az úton, amelyet Jean Monnet úgy jellemezett: Nem országokat, hanem embereket egyesítünk.

Erre törekszünk a Charta XXI Megbékélési Mozgalomban. 2010 őszén egy nagymegyeri konferencia hét országból érkezett résztvevői elfogadták a megbékélés alapelveit: a Charta XXI-et. XXI. századi megoldást kínálunk egy XX. századi problémára, megosztottságunkra, amelynek gyökerei visszanyúlnak egészen a XIX., részben a XVIII. századig. Ezután konferenciákat rendeztünk Kolozsvárt, Beregszászon, Szabadkán és Lendván is. 2011 tavaszán megindult a mozgalom honlapja, a chartaxi.eu. A mozgalomhoz bárki csatlakozhat, aki tudja, hogy szülőföldje számára csak előnyös, ha azt mások is szeretik; aki nyitott más nemzetek értékeinek tiszteletére; aki elutasít minden gyűlölködést; és kész a szomszéd népek történelmének, kultúrájának, esetenként nyelvének megismerésére. Azóta hatezren írták alá az alapító nyilatkozatot, az aláírók fele Magyarországon él, tizenöt százalékuk pedig nem magyar, hanem szlovák, ruszin, román, szerb, horvát, szlovén. Megalapítottuk a *Megbékélési és Együttműködési Díjat*. A díjazottra a mozgalom tagjai tehetnek javaslatot, azaz azok, akik aláírták a Charta XXI nyilatkozatot. A javasoltak közül a mozgalmat működtető Charta XXI Egyesület öttagú vezetősége választja ki a díjazottat. 2013-ban Štefan Hríb, 2014-ben Käfer István, 2015-ben Arad városa volt a díjazott. 2016-ra várjuk még a javaslatokat. Budapesten évente tíz összejövetelt tartunk, amelyeken a mozgalom számára fontos témákat tárgyalunk meg. Két könyvet adtunk ki, az egyik a megbékélés témájával foglalkozó brüsszeli előadásokat tartalmazza *Látni és láttatni, lépések a megbékélés közép-európai útján* címmel. A másik kiadvány címe: *Békességes szó*. Ez a kiadvány a Charta XXI

Megbékélési és Együttműködési Mozgalom üzenete. Az egyik jelentős magyar kulturális folyóirat, a Napút Charta XXI rovatot nyitott, így havonta módunk van megjelentetni a mozgalom számára fontosakat. Ezen túl számos meghívást kapunk, hogy a megbékélés lehetőségéről és eredményeiről beszéljünk. Van egy vándorkiállításunk: *Hidak Európa népei között*. Járt már Nagyszombaton, Félben, Lendván, Aradon. Jelenleg Kárpátalján van. Időnként a szórakozást is összekapcsoljuk a megbékéléssel, voltunk disznóölésen, lecsófesztiválon, bográcsünnepen. Nagymegyeren, Győrött, Lendván info-pontjaink vannak, ahol az arra járók találkozhatnak a mozgalom kiadványaival, szórólappjaival, megismerhetik a Charta XXI nyilatkozatot, és alá is írhatják. A mozgalomhoz való csatlakozás nem egyesületi tagság. Sokkal inkább egy lelki alapállás, a gyűlölet elutasítása. Persze keressük régiószerte azokat, akiknek van kedve, ideje és képessége az elvi támogatáson túl tenni is valamit a megbékélés ügyéért.

Öt év után a szép elgondolások mellett valami eredményt is kell tudni felmutatni. Azon túl, hogy ez a hatezres létszám önmagában is eredmény, három dolgot említek meg. Az egyik annak felismerése, hogy a szomszéd nemzetbeliek között is van sok kiváló ember, aki egyrészt megérti a mi bajunkat, másrészt kész a közös gondolkodásra. Štefan Hríb például kijelentette, hogy Trianon igazságtalan, s hogy a Beneš-dekrétumok némely rendelkezése ártatlanokat hozott lehetetlen helyzetbe. Eredménynek tartom, hogy Gabriele Andreescu bukaresti egyetemi tanár úgy reagált írásban Wass Albert marosvécsi szobrának megrongálására, hogy mint román ember szégyelli magát, s hogy az a feladatunk, hogy ezeket az embereket a társadalom periferiájára szorítsuk. Gheorghe Falca aradi polgármester a Megbékélés terén lobogó magyar zászló és a városháza egyik folyosóján látható magyar nyelvű diploma miatt számonkérő levelet kapott a prefektustól, illetve a rendőrfőnöktől. Ezekre sokáig nem válaszolt, majd nyilvános sajtótájékoztatón üzenté meg, hogy mindenki vegye tudomásul, az Európai Unió tagjaként Magyarország nem ellenség, hanem barát. Mindhárom említett úr aláírta a megbékélés chartáját.

A Trianon utáni első száz esztendő a végéhez közeledik. Ezt az időszakot jórészt elvesztegettük. Nem tártuk fel eléggé a Monarchia szétesésének az okait. A történelmi Magyarország, Uhorsko felbomlása csak mint ártatlanul és méltatlanul elszenvedett gyalázat él legtöbbször gondolataiban. Meg kellene fontolnunk a *Himnusz* tanítását, miszerint „bűneink miatt gyúlt harag kebledben”, s a Kemény Zsigmond által is sürgetett nemzeti önismeret talaján fel és el kellene ismernünk a magunk hibáit is a történetekben. Csak így érhetjük el, hogy megszűnjék az ezeréves magyar elnyomás mítosza, s ezzel együtt mi se képzeljük, hogy a velünk élő nemzeteket ezer éven át tejben-vajban fürösztöttük. Csak így érhetjük el, hogy ne féljünk egymástól. A félelem haragot szül. Csak a valóságra építkezve érhetjük el, hogy a Duna völgyében élőknek előnye legyen abból, hogy több nemzet lakja a tájat. Fel kell ismernünk, hogy összefogva többre jutunk, mint önmagunkban. Közép-Európa kis gazdaságait könnyen felfalják a nagyok. Sebekkel borítva, egymás ellen acsarkodva viszont nem tudunk tartósan összefogni. Béküljünk ki egymással!

Legyünk közösen nagyok!